

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертацію Ветрової Наталії Володимирівни
«Психологічні особливості мотивації підприємницької діяльності у
студентському віці», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії зі спеціальності 053 – психологія**

Студентський вік – період формування професійної ідентичності та рефлексії, професійного мислення й готовності особистості студента до професійної діяльності. На шляху професіоналізації студентам важливо усвідомлювати вектор подальшої трудової діяльності, стратегію життєвої адаптації. Сприятливим фактором у даному контексті є підприємницька діяльність, яка водночас надає молоді можливості набуття трудового досвіду, вирішення питань матеріального забезпечення, запобігання стресовості, причетності до ефективного розв'язання економічних та соціальних проблем сьогодення, що набули особливої гостроти в умовах повномасштабного військового вторгнення.

З огляду на це, дисертаційне дослідження Ветрової Наталії Володимирівни є актуальним і значущим як із практичної, так і з наукової позицій, оскільки спрямоване на вирішення суперечності між високим соціальним запитом в оволодінні молоддю підприємницькими навичками та недостатнім науковим обґрунтуванням проблеми мотивації підприємницької діяльності студентів, розв'язання проблеми психолого-педагогічних умов розвитку мотивації підприємницької діяльності в юнацькому віці, її типології, зв'язку із саморегуляцією трудової діяльності.

Рецензована робота характеризується високою евристичною потенційністю, оскільки розкриває ряд психологічних питань, релевантних викликам сучасної психологічної науки і практики. Дисертаційна робота характеризується беззаперечною науковою новизною та високим рівнем теоретичної цінності.

Наукова новизна одержаних результатів

Привертає увагу коректність формулювання та вагомість наукової новизни дисертаційної роботи: уперше визначено типологічні особливості мотивації підприємницької діяльності у студентському віці; регулятивний потенціал полівмотивованості до підприємницької діяльності, за умови якої у студентів актуалізується спрямованість на побудову кар'єри та інтерес до змісту праці; показано негативний вплив зниження вмотивованості на працю та підприємницької мотивації на актуалізацію мотивів збагачення та кар'єрних орієнтацій; *поглиблено уявлення про* вікову специфіку розвитку підприємницьких мотивів, типологічні особливості підприємницької мотивації в юнацькому віці; про студентський вік як сенситивний період для розвитку підприємницької мотивації, про розвиток підприємницької мотивації як вираження прагнення до досягнень, свободи, ініціативності, інноваційності через усвідомлення ризиків підприємництва й удосконалення власної особистості; *розширено діапазон* засобів психологічного супроводу розвитку мотивації до підприємницької діяльності у студентському віці.

Наукова новизна отриманих результатів є цілком переконливою і аргументованою.

Практичне значення дисертаційного дослідження полягає у створенні типології підприємницької мотивації особистості, розробці та впровадженні розвивальної програми зі сприяння підприємницькій мотивації у студентів, ефективність якої доведена відповідними контрольними вимірюваннями.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності загалом

Для дисертації Н. В. Ветрової характерна чітка усталена структура. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків та списку використаних джерел.

Вступ визначає актуальність досліджуваної проблеми, мету дослідження, конкретизовану завданнями, його об'єкт та предмет, окреслює систему використаних у роботі дослідницьких методів, презентує наукову новизну та практичну значущість результатів дослідження.

У першому розділі здійснено науково-теоретичний огляд підходів до психологічної характеристики здійснення підприємницької діяльності,

розкрито психологічні особливості становлення мотиваційної сфери особистості в студентському віці, психологічні властивості особистості студентського віку як суб'єкта трудової діяльності.

У другому розділі представлено характеристику комплексу психодіагностичних методик для дослідження психологічних особливостей розвитку мотивації підприємницької діяльності студентів; емпіричне дослідження своєрідності підприємницьких мотивів у залежності від віку особистості студента та специфіки провідної діяльності; типологічні особливості підприємницької мотивації суб'єктів трудової діяльності; регулятивно-стильові особливості суб'єкта трудової діяльності з різними типами мотивації підприємницької діяльності.

Третій розділ розкриває теоретико-методологічні засади формування мотивації підприємницької діяльності, презентує програму з розвитку мотивації до підприємницької діяльності осіб студентського віку та контрольні дослідження щодо її ефективності.

У розгорнутих висновках представлено здобуті в дисертації найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачкою наукових завдань. Результати дослідження є репрезентативними, що підтверджується вдалим плануванням наукового дослідження, базованого психологічними уявленнями про особистість як про активного суб'єкта діяльності та поведінки; теоретичними положеннями про студентський вік, підприємницьку мотивацію особистості, саморегуляцію трудової діяльності; концепціями саморегуляції поведінки і діяльності; методологічними засадами психологічного супроводу розвитку особистості студента.

Таким чином, у ході виконання дослідження поставленої мети було досягнуто, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна праця відповідає вимогам до кваліфікаційної роботи, визначеними стандартом вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Психологія розвитку суб'єктів педагогічного процесу» (державний реєстраційний номер 0121U100712 від 20.01.2021 р.).

Повнота викладення наукових положень, висновків та рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Основні результати роботи доповідались та обговорювались на 7 науково-теоретичних конференціях. Базові теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження викладені дисертанткою у 3 публікаціях, які достатньо повно відображають основні результати роботи та зміст дисертації. Поршень академічної доброчесності у публікаціях автора та дисертації виявлено не було.

Отже, дисертаційна робота Н. В. Ветрової здійснена на високому науковому рівні, є глибоким дослідженням нагальної психологічної проблеми, розв'язання якої має вагомим значення у визначенні стратегії життєвої адаптації особистості. Отримані нові науково обґрунтовані експериментальні результати є суттєвим внеском у вікову та педагогічну психологію.

Дисертаційне дослідження, виконане Ветровою Наталією Володимирівною за темою «Психологічні особливості мотивації підприємницької діяльності у студентському віці», є завершеним самостійним творчим науковим дослідженням, яке відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Ветрова Наталія Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія.

Рецензент:

доктор психологічних наук,
професор кафедри психології
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Марат КУЗНЕЦОВ

Підпис
василишвили

12.11.2022